

บทที่ 1

บทนำ

คำนำ

ในการศึกษาวิชารัฐศาสตร์นั้น แต่เดิมเรามักจะเน้นหนักในด้านปรัชญา สถาบันและประวัติศาสตร์¹ เช่นศึกษาตัวบทในรัฐธรรมนูญ ศึกษาสถาบันการเมือง อันได้แก่นิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ หรือศึกษาความเป็นมาขององค์การความคิดหรือประเทศ ซึ่งมักจะไต่ผลไม่เป็นที่น่าพอใจก็ เพราะไม่สามารถช่วยให้ความรู้ศึกษาเข้าใจระบบการเมืองของประเทศต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะระบบการเมืองของประเทศที่กำลังพัฒนา (developing countries) ทั้งนี้เนื่องจากประเทศที่กำลังพัฒนาได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จนทำให้ไม่มีสถาบันการเมืองที่แน่นอนและถาวร เพื่อใช้เป็นหลักในการศึกษาได้ ด้วยมีการปฏิวัติ รัฐประหาร และเปลี่ยนรัฐธรรมนูญกันอยู่เสมอ² จึงได้มีการเสาะแสวงหาแบบแผนหรือกฎเกณฑ์ของการวิวัฒนาการตลอดจนลักษณะการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในสังคมต่าง ๆ ให้มีลักษณะแน่นอนสามารถพิสูจน์ได้³ นักรัฐศาสตร์หลายคนมีความเห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของมนุษย์ในสังคม⁴ วิธีหนึ่งที่จะเข้าใจการเมืองได้คือและสามารถทำนายทิศทางของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้อย่างถูกต้อง ก็คือการศึกษาถึงพฤติกรรมของมนุษย์⁵ แต่โดยเหตุที่มนุษย์เป็น "ข้อมูล" ที่มีชีวิต จิตใจ คัมภีร์ อารมณ์ และความรังเกียจเคียดแค้นที่สารพัด⁶ จึงเป็นการยากที่จะประสบความสำเร็จได้รวดเร็วเหมือนวิชาการทางด้านวิทยาศาสตร์ ถึงกระนั้น วิชารัฐศาสตร์ก็ได้วิวัฒนาการมาไกลไม่น้อย และยิ่งก้าวหน้านามากเท่าใด

1. กมล สมวิเชียร, "วัฒนธรรมการเมืองไทยกับการพัฒนาทางการเมือง" ใน วรรณไวทยาการ, (พระนคร: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด, 2514), หน้า 36
2. กระทบของธรรมชาติ, "ปัญหาการเมืองของประเทศที่กำลังพัฒนา" ใน ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ, ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 2 อมร ภูษาสัตย์ ชัตติยา กรรณสูต บรรณาธิการ (พระนคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การชายและการชื้อแห่งประเทศไทยจำกัด, 2515) หน้า 35
3. Almond and Powell, Comparative Politics: a developmental approach, (Boston and Toronto: Little, Brown and Company Limited, 1966) pp. 2 - 9
4. Almond and Coleman, eds, The Politics of the Developing Areas, (Princeton N.J.: Princeton University Press, 1960) p.14
5. Almond and Powell, Op.cit., p. 7
6. กมล สมวิเชียร, Op.cit., หน้า 34

ความยุ่งยากก็ยิ่งทวีคูณมากขึ้นเท่านั้น การศึกษาวิชานี้ในปัจจุบันจึงต้องใช้ความรู้ทางสาขาวิชาอื่น ๆ เข้าประกอบด้วยเป็นต้นว่า สังคมวิทยา มานุษยวิทยา จิตวิทยา นิเทศศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ปรัชญาและโบราณคดี โดยอาศัยเทคนิคบางอย่างของวิชาคณิตศาสตร์ สถิติ และ คอมพิวเตอร์เข้าช่วย ทั้งนี้ แล้วแต่ความสันตึกที่จะเน้นหนักไปในทางใด เช่น ศึกษาโดยการเน้นหนักเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Approach) การเน้นหนักเชิงสถาบัน (Institutional Approach) การเน้นหนักเชิงจิตวิทยา-ประวัติศาสตร์ (Psycho - Historical Approach) การเน้นหนักเชิงสังคมวิทยา (Sociological Approach) การเน้นหนักเชิงนิเทศศาสตร์ (Cybernetic Approach) เป็นต้น ซึ่งเป็นการเอาวิชาในสาขาใดสาขาหนึ่ง (หรือหลายสาขา) เป็นแกนกลางในการวิเคราะห์ปัญหา ซึ่งอาจทำได้หลายวิธีกว่าที่กล่าวไว้ในที่นี้มาก นอกจากนั้น เรายังอาจศึกษาโดยเน้นหนักถึงส่วน (Aspect) ใดที่สำคัญของสาขาใดสาขาหนึ่งก็ได้ เช่นศึกษาโดยใช้อำนาจ (Authority) การตัดสินใจและการวางแผนนโยบาย (Decision Making and Policy Formulation) การใช้เหตุผลและกฎหมาย (Rational-Legal) กระบวนการทางการเมือง (Political Process) เสถียรภาพทางการเมือง (Political-Stability) การระดมสรรพกำลัง (Mobilization) และวัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) เป็นแกนกลางในการวิเคราะห์ความเป็นไปทางการเมืองและสังคม

ในวิทยานิพนธ์นี้จะศึกษาการวิเคราะห์โดยเน้นหนักวัฒนธรรมการเมือง เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับ ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อฐานะและบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนว่าเป็นอย่างไร เช่นมีความรู้ความเข้าใจ ในหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนแค่ไหน เชื่อมั่นศรัทธาในความรับผิดชอบและเห็นความจำเป็นของการมีสมาชิก สภาผู้แทนเพียงไร เพื่อคาดคะเนการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในค่านี้นของนิสิต อันอาจเป็นผลทำให้ ทราบถึงแนวโน้มในการพัฒนาการเมืองของประเทศไทยได้ เหตุที่เลือกสมาชิกสภาผู้แทนและนิสิตเป็นเป้าหมายก็เพราะสมาชิกสภาผู้แทนเป็นกลไกที่สำคัญอย่างหนึ่งในการปกครองตามระบบรัฐสภา เป็นเครื่องหมาย ที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย ส่วนนิสิตนั้นก็ถือว่าเป็นชนชั้นผู้นำของสังคม ทั่วไปในอนาคต เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาโดยเฉลี่ยสูงกว่าประชาชนคนอื่น ๆ ซึ่งมีความสำคัญต่อการเป็นแบบ อย่างจูงใจให้ประชาชนสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ ความคิดเห็นของพวกเขาจึงสมควรที่จะ ศึกษาพิจารณา

7. Ibid., หน้า 35 การวิเคราะห์ (Political process) เสถียรภาพทางการเมือง (Political-stability) การระดมสรรพกำลัง (mobilization) และวัฒนธรรมทางการเมือง (Political culture) เป็นแกนกลางในการวิเคราะห์ความเป็นไปทางการเมืองและสังคม

แนวความคิดที่สำคัญของวิทยานิพนธ์

เนื่องจากการศึกษาเรื่องวัฒนธรรมการเมือง มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเมืองเป็นอย่างมาก จึงสมควรที่จะพูดถึงแนวความคิดในเรื่องนี้ไว้ม่าง เพื่อที่จะเข้าใจวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

การศึกษาทางด้านการพัฒนาทางการเมืองนี้ มีผลสืบเนื่องมาจากความพยายามของนักรัฐศาสตร์ ที่จะค้นหาแนวทางและแบบแผนของความเจริญหรือความเสื่อมทางการเมือง ทั้งของประเทศที่เจริญแล้ว และประเทศที่กำลังพัฒนา เพื่ออธิบายถึงปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางการเมือง หรือระบบการเมือง ได้อย่างถูกต้อง ภายหลัก็เกณฑ์ที่แน่นอน สามารถพิสูจน์ได้

การพัฒนาทางการเมืองคืออะไร และอะไรเป็นลักษณะสำคัญของการเมืองที่พัฒนาแล้วนั้น Pye ได้ให้ความหมายไว้หลายคำในลักษณะต่าง ๆ กัน คือ⁸

1. การพัฒนาทางการเมือง หมายถึงลักษณะทางการเมืองที่จำเป็นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจขั้นสุดท้าย
2. หมายถึงลักษณะของระบบการเมือง ซึ่งเป็นแบบเดียวกับสังคมของประเทศอุตสาหกรรมทั้งหลาย
3. หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่ทำให้ระบบการเมืองของประเทศเป็นแบบทันสมัย
4. หมายถึงกระบวนการและการปฏิบัติการทางการเมืองต่าง ๆ ของรัฐแห่งชาติ
5. หมายถึงการพัฒนาการบริหารและระบบกฎหมายของรัฐ
6. หมายถึงการระดมสรรพกำลังในชาติ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เดิม
7. หมายถึงการเสริมสร้างให้มีการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

8. Lucian W. Pye, Aspects of Political Development, (Boston and Toronto: Little, Brown and Company, 1966) pp. 33-45 ไข่มุกแปลคำจำกัดความไว้หลายคน ดู กมูล สมวิเชียร, พัฒนาการเมืองไทย, (พระนคร: โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย 2513) หน้า 3-4 ชัยอนันต์ สมุทรวณิช, แผนพัฒนาการเมืองฉบับแรกของไทย, (พระนคร: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์ 2513) หน้า 3-4 ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, "บทบาทของทหารกับการพัฒนาทางการเมือง" ใน การเมืองและการปกครอง, กระแสมหาชนชาติ บรรณาธิการ (พระนคร: โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2513) หน้า 223-225 และ สุจิต บุญบงการ "นิสิตนักศึกษากับการพัฒนาทางการเมืองของไทย" ใน วรรณไวทยาการ, (พระนคร: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด 2514) หน้า 3-4

8. หมายถึงการเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ อันจำเป็นในการให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง และมีระเบียบภายในวงกรอบของเสถียรภาพ

9. หมายถึงการรวมสภาพกำลัง จากทรัพยากรที่มีอยู่ภายในประเทศ (รวมทั้งกำลังคน แรงงาน ทรัพยากรธรรมชาติ ความสามารถของประชาชนของประเทศ ฯลฯ) เพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิภาพในการปฏิบัติทางการเมือง

10. หมายถึงส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนทางสังคม ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันหลายด้าน จะเห็นได้ว่าการพัฒนาทางการเมืองในความหมายของ Pye นี้ มีลักษณะหรือกระบวนการคล้ายคลึงกับระบบการเมืองของประเทศอุตสาหกรรมหรือประเทศในยุโรปและอเมริกาอยู่มาก คนอื่น ๆ เช่น S.N. Eisenstadt มีความเห็นว่าระบบการเมืองที่พัฒนาได้แก่ระบบที่สามารถตอบสนองความต้องการทางการเมือง และองค์กรทางการเมือง ซึ่งเปลี่ยนแปลงอยู่เป็นประจำ รวมทั้งมีความสามารถที่จะแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลของระบบการเมืองนั้น และผลจากภายนอกได้ Samuel P. Huntington มีความเห็นว่า การพัฒนาการเมืองหมายถึงการที่จะสร้างสถาบันทางการเมือง ที่มีลักษณะยืดหยุ่น ทั่วมุม และที่เป็นกลุ่มก้อนมากพอที่จะสามารถควบคุมการขยายตัวของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ได้ ตลอดจนสามารถที่จะส่งเสริมให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ¹⁰ James S. Coleman มีความเห็นว่า การพัฒนาการเมืองจะเกิดขึ้นได้ต้องมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ ความเท่าเทียมกัน (equality) ในระบบการเมือง ความสามารถ (capacity) ของระบบการเมือง และความแตกต่างกัน (differentiation) ของหน่วยต่าง ๆ ในระบบการเมือง¹¹ ในขณะที่ Gabriel Almond และ G. Bingham Powell มีความเห็นว่า การพัฒนาการเมือง คือการแบ่งแยกความแตกต่าง (differentiation) ในโครงสร้างทางการเมือง

9. S.N. Eisenstadt, "Bureaucracy and Political Development," in Josept Lapalombara, (ed.) Bureaucracy and Political Development, (Princeton: University Press, 1963) p.96

10. Samuel P. Huntington, Political Order in Changing Societies, (Yale: University Press, 1968) p.266

11. James S. Coleman, Education and Political Development, (Princeton: University Press, 1965) p. 15

รวมทั้งการที่ระบบการเมืองย่อย มีลักษณะอิสระ (Subsystem Autonomy) และการทำให้วัฒนธรรมการเมืองมีลักษณะที่ยึดอยู่บนเหตุผล¹² (Secularization of Political Culture)

จากแนวความคิดของนักรัฐศาสตร์ที่มีต่อการพัฒนาการเมืองนี้ Pye, Coleman, Almond และ Powell มีความเห็นคล้ายคลึงกันในส่วนหนึ่ง ที่เห็นความสำคัญของวัฒนธรรมการเมือง และเชื่อว่าการศึกษาทางวัฒนธรรมการเมือง จะช่วยให้ทราบพัฒนาทางการเมืองของประเทศต่าง ๆ ได้ เช่นที่ Pye พูดถึงการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน Coleman พูดถึงความเท่าเทียมกัน และ Almond กับ Powell พูดถึงการ Secularization ของวัฒนธรรมการเมือง เป็นต้น

ความเท่าเทียมกัน (equality) นี้ ถือว่าเป็นลักษณะโดยทั่วไปที่จะต้องมีในขณะทีระบบการเมืองมีความเจริญก้าวหน้าขึ้น เป็นความคิดที่อาศัยกฎหมายเป็นหลักในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ให้ทุกคนมีฐานะเสมอภาคกัน อยู่ภายใต้กฎหมายเหมือนกัน และรวมไปถึงการเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองที่เรียกว่า Political Participation เช่น ออกเสียงเลือกตั้ง สมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทน และอื่น ๆ อีกด้วย อนึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองนี้ Pye และ Coleman เห็นว่าอาจจะเป็นในรูปของประชาธิปไตย หรือเป็นการระดมพลเมืองให้เข้าร่วมทางการเมือง ในระบบเผด็จการก็ได้ ซึ่งถือว่าเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนเช่นกัน

สำหรับวัฒนธรรมการเมือง (Political Culture) นั้น หมายถึงแบบแผนของทัศนคติและความรู้สึกของบุคคลต่อการเมือง เป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลนั้น ๆ วัฒนธรรมการเมืองครอบคลุมไปถึงความรอบรู้ทางการเมือง (Cognitive Orientations) ความรู้สึกเกี่ยวกับสถาบันทางการเมือง (Affective Orientations) และความคิดเห็นในสถาบันหรือระบบการเมือง¹³ (Evaluative Orientations) การ Secularization ของวัฒนธรรมการเมือง เป็นเรื่องการทำให้วัฒนธรรมการเมืองยึดอยู่บนสภาพที่เป็นจริง (Pragmatic และ empirical orientation) มากไปกว่าที่ยึดอยู่บนความเชื่อลึกลับทั้งมหายไโรเหตุผล และเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการ

12. Almond and Powell, Op.cit., pp. 299 - 300

13. Ibid., p. 50

มีการแบ่งแยกบทบาทในสังคม¹⁴ เช่น สภาพสังคมของคนป่าเผ่าต่าง ๆ ไม่มีความคิดว่าบุคคลควรจะมีบทบาทต่าง ๆ กัน คือ มีบทบาททางด้านการเมือง ศาสนา หรือเศรษฐกิจ เมื่อมีการแบ่งบทบาทให้ชัดเจนขึ้น ประชาชนก็จะเข้าใจว่าตนควรจะมีบทบาททางการเมืองอย่างไร ในสภาพการณ์ต่าง ๆ กัน เช่น จะเรียกร้องทางการเมืองผ่านสถาบันใด เช่นผ่านพรรคการเมือง หรือกลุ่มอิทธิพล เป็นต้น

ดังนั้น กล่าวอีกนัยหนึ่ง การ Secularization ของวัฒนธรรมทางการเมืองตามความหมายของ Almond และ Powell ก็คือ การทำให้วัฒนธรรมการเมืองมีลักษณะเฉพาะเจาะจง (Specific Orientation) มากขึ้นนั่นเอง นอกเหนือไปจากมีลักษณะที่ pragmatic และ empirical

การศึกษาเชิงวัฒนธรรมการเมือง เพื่อวิเคราะห์การเมืองระบบต่าง ๆ นี้ Pye กล่าวว่า เป็นผลที่ทำให้เราสามารถศึกษาเอกชนแต่ละคนและสังคมทั่วไปได้ในเวลาเดียวกัน " เป็นการเชื่อมการศึกษาจิตวิทยาของบุคคลแต่ละคนกับการศึกษากลุ่มคนส่วนใหญ่ทั้งหมด"¹⁵ หรืออาจจะกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมการเมืองเป็นการเข้าถึงที่ "คุณสมบัติของประวัติศาสตร์ของกลุ่มคนร่วมกับประวัติชีวิตของคนแต่ละคน"¹⁶ เป็นการศึกษา "ระบบการเมืองทั้งหมดโดยไม่ต้องเสียประโยชน์ของความเข้าใจจิตวิทยาของเอกบุคคล"¹⁷ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ผู้สนับสนุนการศึกษาเชิงวัฒนธรรมทางการเมืองเชื่อว่า จะสามารถศึกษาระบบการเมืองและกิจกรรมทางการเมืองได้แจ่มชัดและใกล้เคียงความจริงได้โดยกรรมวิธีนี้ ยิ่งกว่ากรรมวิธีอื่น ๆ ที่แล้มาแล้ว เพราะจะสามารถทำให้เข้าใจถึงระบบทั้งหมด (Total system) ไปเกือบส่วนหนึ่งส่วนใดของระบบการเมืองหรือเพียงพื้นผิวของระบบเท่านั้น

เมื่อเป็นดังนี้ การที่จะเข้าใจวัฒนธรรมการเมืองของประเทศหนึ่งประเทศใด จึงจำเป็นต้องศึกษาความเป็นมาของประเทศ รวมทั้งความเป็นมาของบุคคลภายในประเทศ ศึกษาถึงค่านิยมของบุคคล ความเชื่อ ความเข้าใจในสิ่งแวดล้อม ทักษะคติ ซึ่งแสดงออกหรือไม่แสดงออก ความรู้สึกที่มีต่อ

14. สุจิต บุญบงการ, "นิสิตนักศึกษากับการพัฒนาทางการเมืองของไทย" ใน วรรณไวทยาการ, (พระนคร: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชจำกัด 2514) หน้า 7

15. Lucian W. Pye and Sidney Verba, Political Culture and Political Development, (Princeton: University Press, 1965) p.6

16. Ibid., p. 8

17. Ibid., p. 9

เพื่อนมนุษย์และเพื่อนร่วมชาติ ความสำนึกในความเป็นชาติ และปฏิกริยาทั้งทางอารมณ์ และกริยาอื่น ๆ ของบุคคลที่มีต่อเหตุการณ์หรือการกระทำใด ๆ

ความเชื่อ ความรู้ และค่านิยม (หรือความรู้สึก) นี้ Almond และ Verba ได้แยกทัศนะทั่วไป 18
ไป ของบุคคลต่อการเมืองไว้เป็น 4 อย่าง

1. System as general object ได้แก่ความรู้สึกหรือทัศนที่บุคคลมีต่อระบบการเมืองของตน เช่น ความเป็นชาติ ความดีงาม (หรือไมก็ดี) ของระบบการปกครอง

2. Input objects ได้แก่ความรู้สึกหรือทัศนที่บุคคลที่มีต่อองค์กรของรัฐ ตัวแทนของรัฐ ตัวแทนของประชาชน หรือบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเมือง เป็นคนवासสมาชิกสภาผู้แทน คณะรัฐมนตรี หรือกลุ่มอิทธิพล

3. Output objects ได้แก่ความรู้สึกหรือทัศนที่บุคคลที่มีต่อผลลัพธ์ที่ออกมาจากระบบการเมือง เช่น การกำหนดนโยบายของประเทศหรือกฎหมายที่ออกมาจากฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

4. Self as object ได้แก่ความรู้สึกที่ว่าตัวเรา เป็นส่วนประกอบของการเมืองโดยตรง เป็นผู้ตัดสินใจและชี้ขาดปัญหาสำคัญของประเทศ

จากที่กล่าวมาคร่าว ๆ นี้ จะเห็นว่าการศึกษาวัฒนธรรมการเมืองจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ทราบถึงระบบการเมือง ทั้งนี้ เนื่องจากวัฒนธรรมการเมืองเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลภายในประเทศ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการเมืองของประเทศนั้น ๆ ระบบการเมืองจะมีลักษณะเช่นไร และจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับบุคคลในระบบการเมืองนั้น ๆ จะมีทัศนทางการเมืองอย่างไร มีวัฒนธรรมทางการเมืองอย่างไร เป็นต้นว่า มีการยอมรับกันไม่น้อยว่า ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้อเมริกา มีระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยอยู่ได้ ก็เพราะคนอเมริกันมีความเชื่อมั่นในระบบนี้ มีจุดคิดเป็นประชาธิปไตย และมีวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นประชาธิปไตย¹⁹

แนวความคิดดังกล่าวจึงเป็นที่นิยมแพร่หลาย และอาจจะพูดได้ว่าผลงานต่าง ๆ ที่ปรากฏขึ้นส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลจากงานของ Sidney Verba ที่ศึกษาวิเคราะห์ถึงวัฒนธรรมการเมืองโดยตรงของประเทศอินเดีย ญี่ปุ่น ในจีเรีย และเม็กซิโก ในปี 1960 แทบทั้งสิ้น ซึ่งต่อมาแนวความคิดพื้นฐานนี้ ได้รับการพิจารณาให้วางวางออกไป โดย Robert E. Ward วิเคราะห์ถึงประเทศญี่ปุ่น

18. Gabriel A. Almond and Sidney Verba, The Civic Culture, (Boston and Toronto: Little, Brown and Co., 1965), pp. 14 - 17

19. สุจิต บุญบงการ, Op. Cit., หน้า 10

20. Lucian W. Pye, "Political Culture" in International Encyclopedia of the Social Science, David L. Sills (eds.) Volume 12 (The Macmillan Company & The Free Press, 1968) p. 218

“(Japan: The Continuity of Modernization)” Robert E. Scott สำหรับประเทศ
 เม็กซิโก (Mexico: The Established Revolution)” Richard Rose สำหรับประเทศ
 อังกฤษ “(England: The Traditionally Modern Political Culture)” และ Frederick
 C. Barghoorn สำหรับประเทศรัสเซีย²¹ (Soviet Political Culture) อื่น ๆ ก็มี
 Jean Grossholtz ศึกษาประเทศฟิลิปปินส์ ในแง่ของวัฒนธรรมการเมือง²² Lucian W. Pye
 ศึกษาประเทศพม่า²³ และที่สำคัญซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากสำหรับวิทยานิพนธ์นี้ก็คือ ผลงานของ Gabriel
 A. Almond และ Sidney Verba ในหนังสือชื่อ The Civic Culture ที่ศึกษาเปรียบเทียบ
 วัฒนธรรมการเมืองใน 5 ประเทศ อันได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เยอรมันนี อิตาลี และเม็กซิโก²⁴

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ที่ทำการศึกษานั้น เพราะเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ทราบถึงระบบการเมืองของ
 ประเทศ นอกเหนือไปจากการศึกษาทางคำค้นศัพท์กฎหมายหรือรัฐธรรมนูญ สำหรับประเทศไทยนั้น การ
 เปลี่ยนแปลงรัฐบาล หากได้เป็นไปในลักษณะเดียวกันกับประเทศตะวันตกไม่ มีการปฏิวัติ รัฐประหาร เกิด
 ขึ้นเสมอ โดยผู้นำทางทหาร เมื่อเกิดปัญหาหรือข้อขัดแย้งทางการเมืองขึ้น ดังนั้น การที่จะศึกษาแต่เพียง
 กฎหมายอย่างเดียวอาจไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองได้อย่างถูกต้อง พฤติกรรมและทัศนคติ
 ของบุคคลที่มีต่อการเมือง จะเป็นเครื่องช่วยได้มากกว่า โดยเฉพาะทัศนคติและความสนใจทางการเมือง
 ของพวกนิสิตนักศึกษา ผู้ซึ่งได้ชื่อว่ามี ความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศเป็นอย่างมาก ในฐานะ
 ที่จะป็นชนชั้นผู้นำต่อไปในอนาคต

จากแนวทางของการศึกษาเชิงวัฒนธรรมการเมือง ประกอบกับความสนใจเหตุการณ์ในอดีต
 เป็นต้นว่า ความเป็นมาของสถาบันรัฐสภาไทย ความขัดแย้งระหว่างสภา ฯ กับรัฐบาล ความสนใจของ

---

21. Lucian W. Pye and Sidney Verba (eds.) Op. Cit., See pp. 83 - 129, 330 - 395, 450 - 511
 22. Jean Grossholtz, Politics in the Philippines, (Boston: Little, Brown and Company, 1964)
 23. Lucian W. Pye, Politics, Personality and Nation Building, Burma's Search for Identity. (New Haven: Yale University Press, 1962)
 24. Gabriel A. Almond and Sidney Verba, The Civic Culture, (Boston and Toronto: Little, Brown and Co., 1965)

ประชาชนที่มีต่อสภา ฯ รวมทั้งบทบาทของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อสถาบันนี้ ซึ่งจะแสดงรายละเอียดให้เห็นใน
บทต่อไปนั้น เป็นผลทำให้เกิดความต้องการที่จะสำรวจความรู้สึกความคิดเห็นของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย ที่มีต่อฐานะและบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนที่ดำรงตำแหน่งระหว่างปี 2512 - 2514 ใน
ลักษณะดังต่อไปนี้คือ

1. นิสิตมีความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) ในอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนมากน้อย
แค่ไหน
2. นิสิตมีความรู้สึก (Affective) เช่นไรต่อความรับผิดชอบและความสามารถในการ
ปฏิบัติงานของสมาชิกสภาผู้แทน เชื่อมสัมพันธ์ เห็นความสำคัญ หรือมีความรู้สึกในทางตรงกันข้าม
3. นิสิตมีค่านิยมหรือประเมิน (Evaluative) ขั้นสุดท้ายต่อคุณสมบัติทั้งมวลของสมาชิก
สภาผู้แทนว่าเป็นอย่างไร จำเป็นต้องมีสำหรับการปกครองของประเทศไทยหรือไม่

นอกจากนั้น ยังจะพิจารณาดังภูมิหลังต่าง ๆ ของนิสิต เป็นต้นว่า เพศ สาขาวิชา เชื้อชาติ
ภูมิลาเนา และอาชีพของบิดา ประกอบเข้าไปด้วย เพื่อที่จะแสดงในรายละเอียดของการตัดสินใจ ให้
เห็นเด่นชัดขึ้น ซึ่งบางทีแบบอย่างวัฒนธรรมทางการเมืองของนิสิตกลุ่มนี้ อาจจะเป็นประโยชน์สำหรับ
การคาดคะเนแนวโน้มของการพัฒนาการเมืองของประเทศไทย ในอนาคตได้

ขอบเขตของการศึกษา

มุ่งศึกษาเฉพาะฐานะและบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 10
กุมภาพันธ์ 2512 เท่านั้น คว้แบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง โดยสำรวจความคิดเห็นจากนิสิต
ปีสุดท้าย ภาคกลางวัน ปีการศึกษา 2514 จำนวน 2,030 คน ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวม 11
คณะ อันได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะแพทยศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะสัตวแพทย คณะสถาปัตย-
กรรมศาสตร์ และคณะอักษรศาสตร์ โดยจะทำการสุ่มตัวอย่างเพียง 407 คน (20% ของจำนวนทั้งหมด)

25. ข้อมูลจากแผนกทะเบียนของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ซึ่งจำนวนตัวแทนขนาดนี้ กำลังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ว่าข้อมูลที่ได้นั้น จะถูกต้องและเชื่อถือได้เพียงไร ปกติแล้ว ข้อมูลที่ถูกต้องการจะมีจำนวนมากกว่า 1,000 ขึ้นไป แม้จะเป็นเพียง 1% ของจำนวนทั้งหมดก็ตาม ในหนังสือหลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เรื่องการสุ่มตัวอย่าง ซึ่งเขียนโดย ดร. คัคคี ภาสขนิรันดร ใช้ตัวอย่างคิดเป็นเปอร์เซ็นต์จากจำนวนทั้งหมด โดยกำหนดว่า จำนวนร้อยละตัวอย่าง 25% จำนวนพันตัวอย่าง 10% และจำนวนหมื่นเป็นต้นไปใช้ตัวอย่าง 1%²⁶ ซึ่งผู้ศึกษาได้ยึดถือแนวความคิดนี้ไว้ แม้จะรู้ว่าตัวอย่างจำนวน 407 คนนั้น ความถูกต้องอาจไม่สมบูรณ์นัก แต่ก็ไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากถูกจำกัดด้วยเวลาและกำลังเงิน นอกจากนี้ ความสามารถของตัวแทน อันได้แก่ นิสิตปีสุดท้าย ผู้ศึกษาคิดว่าน่าจะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ข้อมูลถูกต้องใกล้เคียงกับข้อเท็จจริง

และเท่าที่เลือกนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นตัวอย่างในการสำรวจความคิดเห็น ก็เพราะจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยที่มีสาขาวิชาเรียนมากกว่ามหาวิทยาลัยอื่น อันทำให้ได้แนวความคิดจากพื้นฐานที่ต่างกัน ดังนั้น การมองปัญหาเรื่องเดียวกัน อาจเกิดขึ้นได้หลายลักษณะ และถูกต้องกับข้อเท็จจริงมากกว่ามหาวิทยาลัยที่เรียนเฉพาะด้านสังคมศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ แต่เพียงอย่างเดียว

ส่วนที่ใช้นิสิตปีสุดท้ายนั้น เนื่องจากนิสิตเหล่านี้ มีอายุอยู่ในเกณฑ์ออกเสียงเลือกตั้งได้แล้ว มีความรู้และประสบการณ์มากกว่านิสิตปีอื่น ๆ นอกจากนั้นในฐานะที่จะเป็นชนชั้นผู้นำของประเทศต่อไปในอนาคต พวกนี้ อาจมีอิทธิพลในการที่จะเป็นแบบอย่างให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง หรือเพิกเฉยต่อการเมืองได้

ระเบียบวิธีการศึกษา

ก. ตัวอย่างประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ได้แก่นิสิตปีสุดท้ายภาคกลางวันปีการศึกษา 2514 ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวม 11 คณะ จำนวน 2,030 คน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ จะใช้ตัวอย่างเพียง 407 คน หรือ 20% ของจำนวนทั้งหมดเท่านั้น และด้วยเหตุที่มีความประสงค์จะทราบว่ามีผลของนิสิต จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเพียงไร จึงได้แยกภูมิหลังออกเป็นลักษณะต่าง ๆ ตามข้อมูลที่ได้อีกดังนี้

26. คัคคี ภาสขนิรันดร, "การสุ่มตัวอย่าง" หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์, (พระนคร: โรงพิมพ์พิช, 2510) หน้า 75

ตารางที่ 1

แสดงจำนวนนิสิตปีสุดท้ายของทุกคณะในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย²⁷

คณะ	ชาย	หญิง	รวม
ครุศาสตร์	26	196	222
นิเทศศาสตร์	15	43	58
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี	149	270	419
แพทยศาสตร์	107	48	155
รัฐศาสตร์	70	155	225
วิทยาศาสตร์	108	111	219
วิศวกรรมศาสตร์	370	13	383
เศรษฐศาสตร์	11	31	42
สัตวแพทย์	12	4	16
สถาปัตยกรรมศาสตร์	91	11	102
อักษรศาสตร์	11	178	189
รวม	970	1,060	2,030

ประชากรทั้งหมดมี 2,030 คน แต่ต้องการตัวอย่างเพียง 407 คน (20%) จึงต้องเลือกตัวอย่างออกมาจากแต่ละคณะโดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling) ในครั้งแรกจะใช้วิธี Stratified random Sampling เสียก่อน โดยแบ่ง Universe ออกเป็นหลาย ๆ ส่วน ในวิทยานิพนธ์นี้ แต่ละชั้นภูมิ (Sub - Universe or Stratum) ได้แก่นิสิตคณะครุศาสตร์จำนวน 222 คน คณะนิเทศศาสตร์ 58 คน คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี 419 คน คณะแพทยศาสตร์ 155 คน คณะรัฐศาสตร์ 225 คน คณะวิทยาศาสตร์ 219 คน คณะวิศวกรรมศาสตร์ 383 คน คณะเศรษฐศาสตร์ 42 คน

27. ข้อมูลจากแผนกทะเบียนของแต่ละคณะ

คณะสัตวแพทย์ 16 คน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ 102 คน และคณะอักษรศาสตร์ 189 คน การแยกออกเป็นแต่ละชั้นภูมินี้ ตัวอย่างที่สุ่มออกมาได้ จะเป็นตัวแทนที่ดีของ Universe มากกว่าการสุ่มแบบไม่แยกชั้นภูมิ ทั้งนี้เพราะการสุ่มจากแต่ละชั้นภูมิแยกกันนั้น ยืนยันได้ว่า จะมีตัวแทนในตัวอย่างของเรา จากทุกชั้นภูมิ สามารถกำหนดขนาดตัวอย่างของแต่ละชั้นภูมิได้ตามความเหมาะสม การกำหนดขนาดตัวอย่างแต่ละชั้นภูมิไม่เท่ากันนี้ ทำให้ลดความคลาดเคลื่อนคลาดลงไปได้มาก ประโยชน์อีกอย่างหนึ่งของการแยกแบบนี้ก็คือ ทำให้ทราบข้อมูลสถิติของแต่ละคณะ แทนที่จะได้ยอดข้อมูลสถิติของมหาวิทยาลัยเพียงยอดเดียว นอกจากนี้การแบ่ง Universe เป็นชั้นภูมินี้ ทำให้การเก็บข้อมูลและการประมวลผล ได้รับความสะดวกสมายมากยิ่งขึ้น

หลังจากแบ่งตัวอย่างออกเป็นแต่ละชั้นภูมิเรียบร้อยแล้ว จะทำการสุ่มตัวอย่างอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ได้ตัวแทนที่ต้องการ โดยใช้การสุ่มแบบมีระบบ (Systematic Sampling) ที่เลือกเอาวิธีนี้ เนื่องจากสะดวกและง่ายกว่าวิธีอื่น ในกรณีที่มีรายชื่อของหน่วยตัวอย่างทั้งหมดใน Universe ครบถ้วนแล้ว เพราะหาตัวเลขสุ่มเพื่อกำหนด random start เพียงค่าเดียว หน่วยตัวอย่างที่เหลือจะตามมาโดยอัตโนมัติ ในวิทยานิพนธ์นี้ จะเรียงประชากรก่อนหลังตามลำดับตัวอักษรของรายชื่อคณะ รายชื่อนิสิตก็เช่นกัน²⁸ ซึ่งจะตั้งต้นด้วยคณะครุศาสตร์และจบลงด้วยคณะอักษรศาสตร์ เมื่อเรียงลำดับรายชื่อเรียบร้อยแล้ว จะเริ่มต้นด้วยการสุ่มแบบธรรมดา (random sampling) ออกมาหนึ่งตัวอย่างจาก 5 คนแรก (20%) โดยเขียนชื่อนิสิต 5 คนแรก ตามบัญชีของแผนกทะเบียนคณะครุศาสตร์ลงในกระดาษ ม้วนแล้วหยิบขึ้นมา ปรากฏว่าได้รายชื่อนิสิตลำดับที่ 3 นิสิตลำดับที่ 3 จะตกเป็นตัวอย่างคนแรก ต่อไปก็จะสุ่มทุก ๆ คนที่ 5 (20%) ถัดไป คือคนที่ 8, 13, 18, 23, 28, 33, ... จนกระทั่งได้จำนวน 407 คน อันเป็นตัวแทนที่ต้องการ

ตารางที่ 2

แสดงจำนวนนิสิตที่เลือกมาเป็นตัวอย่างจากแต่ละคณะ

คณะ	ชาย	หญิง	รวม
ครุศาสตร์	5	39	44
นิเทศศาสตร์	4	8	12

28. รายชื่อเรียงตามบัญชีที่ได้มาจากแผนกทะเบียนของแต่ละคณะ

คณะ	ชาย	หญิง	รวม
พาณิชยศาสตร์และการบัญชี	24	60	84
แพทยศาสตร์	19	12	31
รัฐศาสตร์	9	36	45
วิทยาศาสตร์	23	21	44
วิศวกรรมศาสตร์	76	1	77
เศรษฐศาสตร์	2	7	9
สัตวแพทย์	3	-	3
สถาปัตยกรรมศาสตร์	19	1	20
อักษรศาสตร์	2	36	38
รวม	186	221	407

เมื่อได้ตัวอย่างตามรายชื่อที่ต้องการแล้ว ก็ส่งแบบสอบถามไปยังบุคคลเหล่านั้น โดยมีนิสิตและอาจารย์บางท่านที่คุ้นเคยรวมทั้งตัวเอง เป็นผู้ติดต่อและคอยรับแบบสอบถามคืน ปรากฏว่าได้รับความร่วมมืออย่างดี ได้ตัวอย่างตามที่ต้องการทุกคน แต่ก็ต้องใช้เวลาสำหรับการนี้อยู่น้อย เพราะบางคนเขียนแล้วลืมเอามาบ้าง เอาแบบสอบถามไปแล้วทำหายบ้าง ตามหาตัวไม่พบบ้าง เมื่องานสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี ผู้ศึกษาจึงออกที่จะขอบคุณนิสิตและอาจารย์ที่คอยช่วยเหลือติดตามเก็บแบบสอบถามคืนเสียมิได้

จากแบบสอบถามที่ได้มา 407 ฉบับนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งแยกภูมิหลังของนิสิต เพื่อการวิเคราะห์ถึงอิทธิพลที่มีต่อการตัดสินใจและเพื่อการเปรียบเทียบ ดังนี้

ตารางที่ 3
แสดงจำนวนนิสิตแบ่งแยกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	ชาย	หญิง	รวม
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	37	150	187
วิทยาศาสตร์	140	35	175
รัฐศาสตร์	9	36	45
รวม	186	221	407

ที่แบ่งแยกออกเป็น 3 สาขาวิชาใหญ่ ๆ ทั้งนี้ ก็เพื่อที่จะทราบความคิดเห็นของนิสิตที่มีพื้นฐานทางสาขาวิชาที่เรียนแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นในเรื่องหนึ่ง ๆ เหมือนกันหรือไม่ ซึ่งถ้าเอาหัวข้อเรื่องที่จะศึกษามาพิจารณาประกอบแล้ว จะเห็นว่าคณะที่รวมกันเป็นสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ อันได้แก่คณะครุศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะเศรษฐศาสตร์ และคณะอักษรศาสตร์ มีบางคณะ เช่น คณะครุศาสตร์และคณะนิเทศศาสตร์ มีโอกาสเรียนวิชาทางรัฐศาสตร์บ้างพอสมควร คณะที่รวมกันเป็นสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ อันได้แก่ คณะแพทยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสัตวแพทย์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ไม่มีโอกาสเรียนวิชาทางรัฐศาสตร์เลย และคณะรัฐศาสตร์เรียนวิชาทางรัฐศาสตร์โดยตรง²⁹

29. พิจารณาจากหลักสูตรวิชาที่เรียนของแต่ละคณะ

ตารางที่ 4
แสดงจำนวนนิสิตแบ่งแยกตามเชื้อชาติ

เชื้อชาติ	ชาย	หญิง	รวม
ไทย	133	170	303
จีน	51	51	102
อื่น ๆ	2	-	2
รวม	186	221	407

ที่แบ่งแยกออกเป็นเชื้อชาติไทย จีน และอื่น ๆ นั้น ก็เพราะว่าคนเชื้อชาติจีน เป็นชนกลุ่มน้อย ที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย เป็นกลุ่มชนที่มีบทบาทสำคัญในทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งส่วนใหญ่กำลังจะกลายสภาพเป็นคนไทยเข้าไปทุกที โดยเฉพาะพวกที่ได้รับการศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัย ดังนั้น จึงอยากทราบว่าเชื้อชาติเดิมจะมีอิทธิพลเพียงไร ต่อการแสดงความคิดเห็นของพวก เขา เมื่อเปรียบเทียบกับนิสิตที่มีเชื้อชาติไทย คล้ายกันหรือแตกต่างกัน

ตารางที่ 5
แสดงจำนวนนิสิตแบ่งแยกตามภูมิลำเนา

004400

ภูมิลำเนา	ชาย	หญิง	รวม
เมือง	93	127	220
ชนบท	93	94	187
รวม	186	221	407

30. อื่น ๆ หมายถึงเชื้อชาติที่มีชาวไทยและจีนหรือมีไคร้บุเชื้อชาติ ซึ่งในวิทยานิพนธ์นี้ นิสิตมีไคร้บุเชื้อชาติมา สันนิษฐานว่าคงจะเป็นเชื้อชาติจีนมากกว่าเชื้อชาติไทย

ในที่นี้ เมืองหมายถึงนิสิตที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดพระนครและธนบุรี (ก่อนประกาศใช้เป็นนคร - หลวงกรุงเทพนครบุรี และกรุงเทพมหานคร) ส่วนชนบทหมายถึงนิสิตที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่นอกเหนือสอง จังหวัดที่กล่าวข้างต้น ที่แบ่งแยกออกเป็นสองส่วนใหญ่ ๆ ดังนี้ ก็เพราะคำนึงถึงสภาพที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเป็นสำคัญ ซึ่งผู้ศึกษาคิดว่าบางทีอาจจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนิสิต จึงได้ยกเอามาเปรียบเทียบกัน

ตารางที่ 6

แสดงจำนวนนิสิตแบ่งแยกตามอาชีพของบิดา

อาชีพ	ชาย	หญิง	รวม
ข้าราชการ	32	65	97
ค้าขาย	103	99	202
อื่น ๆ 31	51	57	108
รวม	186	221	407

ที่แบ่งแยกออกเป็นอาชีพข้าราชการ ค้าขาย และอื่น ๆ สามกลุ่มใหญ่ ๆ นี้ ก็เพราะเห็นว่า เป็นอาชีพที่มีลักษณะแตกต่างกัน และมีจำนวนมากพอสมควร ผู้ศึกษาอาจทราบว่าสภาพแวดล้อมและการถ่ายทอดความคิดของบิดา จะมีอิทธิพลต่อบุตรหรือไม่ จึงได้ยกเอามาแสดงให้เห็น

31. อื่น ๆ หมายถึงอาชีพอื่นใดที่ไม่ใช่การรับราชการและค้าขาย เป็นต้นว่า อาชีพเกษตรกรรม ประมง รับจ้าง หนายความ วิศวกร แพทย์ สถาปนิก ฯลฯ

ตารางที่ 7

แสดงจำนวนนิสิตแบ่งแยกตามสาขาวิชาและเชื้อชาติ

สาขาวิชา	เชื้อชาติ			รวม
	ไทย	จีน	อื่น ๆ	
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	140	47	-	187
วิทยาศาสตร์	124	50	1	175
รัฐศาสตร์	39	5	1	45
รวม	303	102	2	407

ตารางที่ 8

แสดงจำนวนนิสิตแบ่งแยกตามสาขาวิชาและภูมิลำเนา

สาขาวิชา	ภูมิลำเนา		รวม
	เมือง	ชนบท	
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	106	81	187
วิทยาศาสตร์	83	92	175
รัฐศาสตร์	31	14	45
รวม	220	187	407

ตารางที่ 9

แสดงจำนวนนิสิตแบ่งแยกตามสาขาวิชาและอาชีพ

สาขาวิชา	อาชีพ			รวม
	บริหารการ	ค้าขาย	อื่น ๆ	
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์	51	81	55	187
วิทยาศาสตร์	25	108	42	175
รัฐศาสตร์	21	13	11	45
รวม	97	202	108	407

ตารางที่ 10

แสดงจำนวนนิสิตแบ่งแยกตามเชื้อชาติและภูมิลำเนา

เชื้อชาติ	ภูมิลำเนา		รวม
	เมือง	ชนบท	
ไทย	161	142	303
จีน	57	45	102
อื่น ๆ	2	-	2
รวม	220	187	407

ตารางที่ 11

แสดงจำนวนนิสิตแบ่งแยกตามเชื้อชาติและอาชีพของบิดา

เชื้อชาติ	อาชีพ			รวม
	ราชการ	ค้าขาย	อื่น ๆ	
ไทย	97	130	76	303
จีน	-	71	31	102
อื่น ๆ	-	1	1	2
รวม	97	202	108	407

ตารางที่ 12

แสดงจำนวนนิสิตแบ่งแยกตามภูมิลำเนาและอาชีพของบิดา

ภูมิลำเนา	อาชีพ			รวม
	ราชการ	ค้าขาย	อื่น ๆ	
เมือง	59	94	67	220
ชนบท	38	108	41	187
รวม	97	202	108	407

และตั้งแต่ตารางที่ 7 ถึงตารางที่ 12 เป็นการแบ่งในรายละเอียดปลีกย่อย เพื่อประกอบการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างภูมิลำเนาหลังกับการตัดสินใจให้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น นอกจากภูมิลำเนาที่กล่าวมาแล้วนี้ อายุและศาสนา ก็เป็นสิ่งที่ควรจะต้องคำนึงถึง แต่จากตัวอย่างที่ได้ อายุของนิสิตมีสุดท้าย

นั้น ใกล้เคียงกันมาก ตกอยู่ในราว 21 - 23 ปี ซึ่งผู้ศึกษาคิดว่าคงไม่มีผลที่จะทำให้เกิดความคิดเห็นแตกต่างมากนัก ศาสนาก็เช่นเดียวกัน นิสิตเกือบทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ ศาสนาอื่นมีจำนวนน้อยมาก จนไม่สามารถจะนำมาเปรียบเทียบกันได้

ข. การรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตชั้นปีสุดท้ายของทุกคณะในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้วยการส่งแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งข้อมูลแบ่งออกเป็นหมวดใหญ่ ๆ ดังนี้

1. เกี่ยวกับภูมิหลังของนิสิต
2. เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของนิสิตที่มีต่ออำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทน
3. เกี่ยวกับความรู้สึกของนิสิตที่มีต่อบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทน
4. เกี่ยวกับค่านิยมของนิสิตที่มีต่อฐานะของสมาชิกสภาผู้แทน

หลังจากแยกข้อความออกเป็นหมวดหมู่เรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาจึงได้นำไปให้ ดร.สุจิต บุญบงการ อาจารย์ผู้ควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ตรวจสอบดู เมื่อได้รับการอนุมัติ จึงนำไป pre - test กับนิสิตปีสุดท้ายของคณะครุศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จำนวนคณะละ 10 คน เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่องและความเชื่อถือได้ของข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง

ลักษณะของข้อความที่จะถามนั้น มีทั้งคำตอบที่ต้องเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นต้นว่า ท่านมีความคิดเห็นเช่นไรต่อคำกล่าวที่ว่า การมีสมาชิกสภาผู้แทน เท่ากับเป็นการเพิ่มชนชั้นอภิสิทธิ์ชนอีกพวกหนึ่ง คำตอบก็จะเป็น - เห็นด้วย - ไม่เห็นด้วย - ไม่มีความเห็น ซึ่งนิสิตต้องเลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่ง และคำถามที่สามารถเลือกตอบได้หลายข้อความความคิดเห็นของผู้ตอบ แต่ต้องให้ลำดับความสำคัญแตกต่างกัน เช่นคำถามที่ว่า หน้าที่สำคัญของสมาชิกสภาผู้แทนคืออะไร โปรดลำดับความสำคัญ ซึ่งคำตอบจะเป็น - ทำหน้าที่นิติบัญญัติ - จัดตั้งรัฐบาลบริหารประเทศ - กำหนดแนวนโยบายระดับชาติ - เป็นตัวแทนรักษาดมประโยชน์ของชาติ - เป็นตัวแทนรักษาดมประโยชน์ของประชาชน - ควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลและข้าราชการ ทั้งนี้ เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีช่องว่างที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม โดยใช้ถ้อยคำของตนเองตามชอบใจ ซึ่งจะตอบหรือไม่ก็ได้ (ภูภาคผนวก) เมื่อได้แบบสอบถามคืนจากตัวอย่างประชากรที่สุ่มไว้ทั้งหมดแล้ว ก็นำข้อมูลไปแยกเป็น

หมวดหมู่ตามภูมิหลังของนิสิต ในแผนกระดาษที่ผู้ศึกษาออกแบบไว้ สำหรับบรรจุข้อมูลของแต่ละคน เพื่อ
 หมายรวมของคะแนนที่นิสิตแสดงความคิดเห็นเป็นขั้นสุดท้าย

ค. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษามีได้ให้นำหนักของคะแนนในคำถามแต่ละข้อ เนื่องจากมีได้มีความประสงค์ที่จะวัด
 ทักษะคิด ดังนั้น การวิเคราะห์ข้อมูล จึงเป็นการเสนอผลรวมของจำนวนตัวเลข ตามความคิดเห็นของ
 นิสิตที่มีต่อคำถาม โดยใช่การคำนวณร้อยละเป็นเครื่องมือ

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

1. อาคัยจากคำตอบในแบบสอบถามที่แสดงถึงความรู้ ความรู้สึก และความคิดเห็นของนิสิต
 ที่มีต่อฐานะของสมาชิกสภาผู้แทน
2. หนังสือและบทความที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเมืองวัฒนธรรมการเมือง การปกครองของ
 ไทย บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนไทย และบทบาทของนิสิตนักศึกษาไทย
3. หนังสือพิมพ์รายวันระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2500 และระหว่างเดือน
 มกราคม 2512 - เดือนพฤศจิกายน 2514 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อรัฐสภา และ
 บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทน

ความเชื่อเบื้องต้น

ผู้ศึกษาถือว่า

1. แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษานี้ สามารถแสดงถึงลักษณะต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ที่วาง
 ไว้ได้
2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ สามารถเป็นตัวแทนของนิสิตในขอบเขตของการศึกษาได้

คำจำกัดความ

"ความคิดเห็น" ในที่นี้หมายถึงเฉพาะถึง ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและค่านิยม ที่นิสิตมีต่อ
สมาชิกสภาผู้แทน

"นิสิต" หมายถึงนิสิตปีสุดท้าย ภาคกลางวัน ปีการศึกษา 2514 ของทุกคนในจุฬาลงกรณ
มหาวิทยาลัย

"ฐานะ" หมายถึง สิทธิและหน้าที่ทั้งหมด ที่สมาชิกสภาผู้แทนมีอยู่ เกี่ยวกับผู้อื่นและสังคม
ส่วนรวม โดยพิจารณาเปรียบเทียบความสูงต่ำกับบุคคลอื่น

"บทบาท" หมายถึงการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทน ตามที่กฎหมายกำหนดไว้
และรวมไปถึงการปฏิบัติอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมและประชาชนส่วนรวมด้วย

"สมาชิกสภาผู้แทน" หมายถึง สมาชิกสภาผู้แทนชุดสุดท้าย ที่ได้รับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 10
กุมภาพันธ์ 2512

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. จะเป็นเอกสารทางวิชาการที่ช่วยเพิ่มพูนความรู้ทางด้านวัฒนธรรมการเมืองของนิสิต
นักศึกษาไทย ในส่วนที่เกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทน เนื่องจากยังไม่มีผู้ใดทำการศึกษารื่องนี้มาก่อน
2. จะเป็นแนวทางให้ทราบว่า นิสิตมหาวิทยาลัย ผู้ได้รับการศึกษาในชั้นสูงสุดของประเทศ
มีความรับผิดชอบต่องังคมส่วนรวมมากน้อยแค่ไหน
3. จะเป็นเครื่องช่วยให้ทราบถึงแนวโน้มในอนาคตของการเมืองไทย ที่จะดำเนินไปในรูป
แบบไหน
4. ความคิดเห็นของนิสิตปีสุดท้ายเหล่านี้ อาจเป็นประโยชน์ในการที่จะนำไปแก้ไขปรับปรุง
การบริหารงานทางด้านนิติบัญญัติได้

บทที่ 2

บทบาทของสภาผู้แทนและบทบาทของนิสิตนักศึกษาที่มีต่อสภาผู้แทน